

FAMILOKI I CHLYWIKI

ODWIEDŹ ULICE Z MAPY I SZUKAJ
 CIEKAWOSTEK O FAMILOKACH
 ROZWIĄŻ 6 ZAGADEK, ZBIERZ LITERKI
 I ZGADNIJ HASŁO!

1 PRZED WYPRAWĄ UBIERZ CZAPKĘ!
 JAKA JEST JEJ NAZWA PO ŚLASKU?
 PIERWSZA LITERKA
 JEST ELEMENTEM
 ZAGADKI

8 GDZIE SIĘ SCHOWAŁ BEBOK?
 POLICZ UKRYTE BEBOKI,
 OSTATNIA LITERKA CYFRY TO
 ELEMENT HASŁA

5 UŁOŹ SŁOWO
 PIERWSZA LITERA CI SIĘ
 PRZYDA DO HASŁA!

K L
 P O G
 I S A Z N
 A Z N

ZNAJDŹ TABLICĘ HORSTA BIENKA

UL. HORSTA BIENKA

UL. CHORZOWSKA

CZY WIESZ CO TO JEST?
 PIERWSZA LITERA CI SIĘ
 PRZYDA DO HASŁA!

7 ROZWIĄŻ REBUS
 NUTY + TATA

UL. SIKORSKIEGO

UL. ROBOTNICZA

3 POCZTÓWKA Z PRZESZŁOŚCI
 W JAKIEJ DZIELNICY ZNAJDOWAŁA SIĘ TA KOPALNIA?
 PIERWSZĄ LITERĘ WYKORZYSTAJ DO HASŁA

ZNAJDŹ TAJEMNICZY PARAPET NA UL. PSZCZYŃSKIEJ
 Z EMBLEMATEM GÓRNICZYM

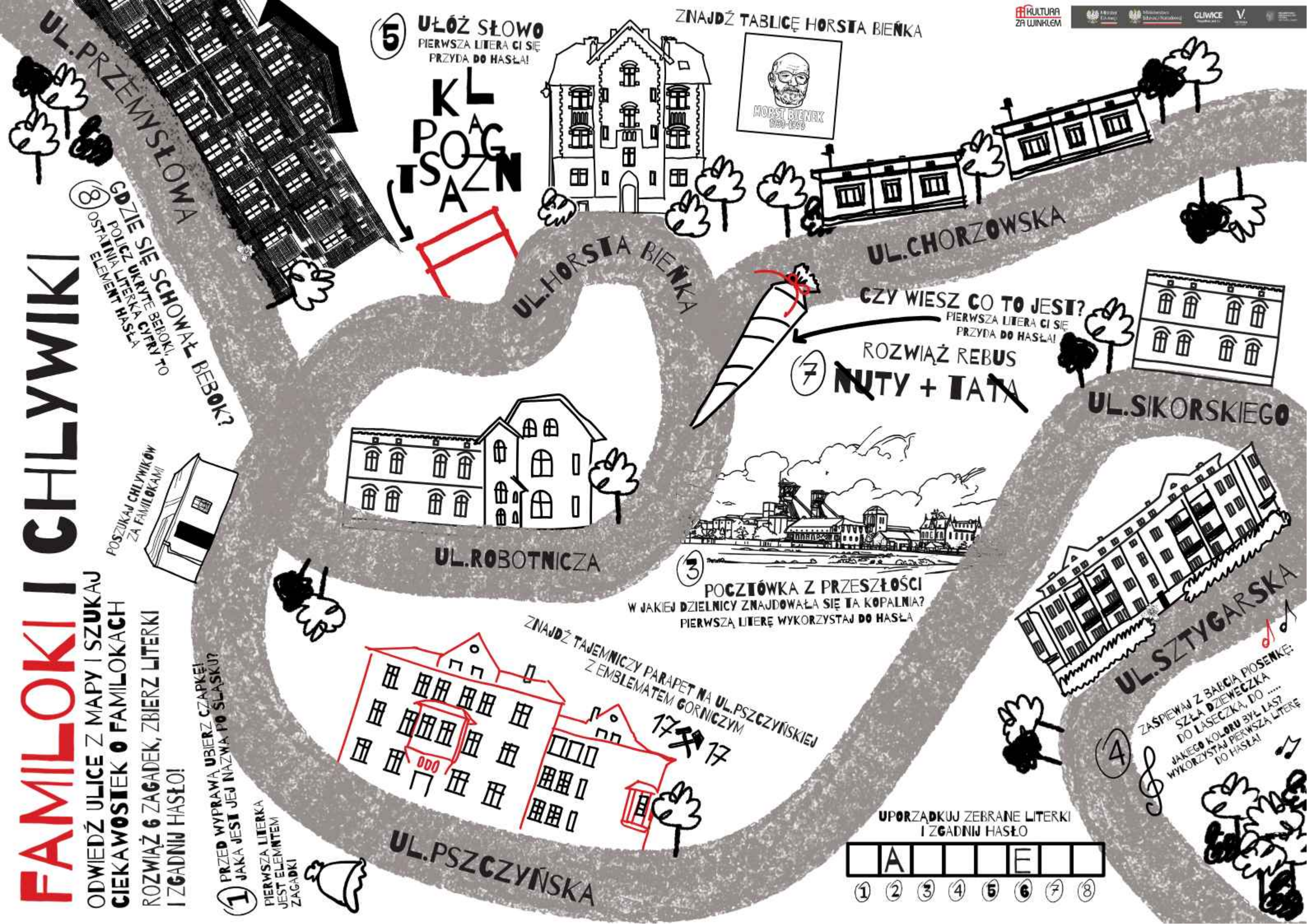
UL. PSZCZYŃSKA

UL. SZTYGARSKA

4 ZASPIEWAJ Z BARCIA PIOSENKĘ:
 SZŁA DZIEWCZKA DO
 JAKIEGO KOLORU BYŁ LAS?
 WYKORZYSTAJ PIERWSZĄ LITERĘ
 DO HASŁA!

UPORZĄDKUJ ZEBRANE LITERKI
 I ZGADNIJ HASŁO

	A				E		
1	2	3	4	5	6	7	8

DAWNO, DAWNO TEMU... KIEDY W GLIWICACH HUCZAŁY PIECE I DYMIŁY KOMINY, A PO BRUKOWANYCH ULICZKACH KRAŻYLI GÓRNICZY, HUTNICY I ROBOTNICY W FAMILOKACH PRZY PSZCZYŃSKIEJ, PRZEMYSŁOWEJ I CHORZOWSKIEJ TOCZYŁO SIĘ CODZIENNE ŻYCIE. ZA FAMILOKAMI CIĄGNĘŁY SIĘ OGRÓDKI, KTÓRE SŁUŻYŁY MIESZKAŃCOM DO UPRAWY WARZYW I OWOCÓW ORAZ MAŁE CHLEWIKI, W KTÓRYCH OPRÓCZ ZWIERZĄT MOĞŁ SIĘ CHOWAĆ... BEBOK!

NIE BYŁ TO JEDNAK STRASZNY BEBOK Z BAJEK – O NIE! TEN GLIWICKI BYŁ PSOTNY, CIEKAWSKI I BARDZO SPRYTNY. CZASEM SCHOWAŁ PIERWSZOKLASIŚCIE TYTĘ ZE SŁODYCZAMI, INNYM RAZEM POPRZESTAWIAŁ NARZĘDZIA W WARSZTACIE. NAWET PODKRADAŁ KREDKI I POTEM NIMI KOLOROWAŁ CEGŁY FAMILOKÓW!

TWOIM ZADANIEM JEST ODNALEZĆ BEBOKA I ODKRYĆ, CZYM MOŻNA BYŁO GO PRZEKUPIĆ, ŻEBY JUŻ NIE DOKAZYWAŁ!

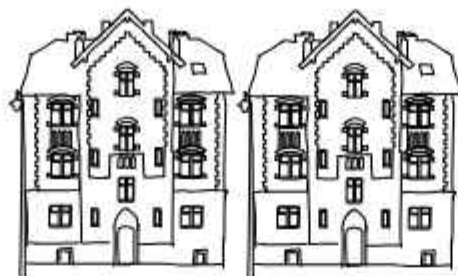
SZOBISZOWICE – UL. PRZEMYSŁOWA

W POŁOWIE XIX WIEKU, W GLIWICACH-SZOBISZOWICACH POWSTAŁA PIERWSZA NA ŚLĄSKU FABRYKA DRUTU. ZAŁOŻYŁ JĄ W 1852 ROKU AUGUST WILHELM HEGENSCHIEDT. ROBIONO TAM DRUT I GWOŹDZIE – MNÓSTWO METALOWYCH RZECZY POTRZEBNYCH W HUTACH I DOMACH.

Z CZASEM POŁĄCZONO JĄ Z INNYMI FABRYKAMI I TAK POWSTAŁA SPÓŁKA „OBEREISEN” – JEDNA Z NAJWIĘKSZYCH W NIEMCZECH. ZAKŁAD BYŁ NOWOCZESNY, Z NOWYMI MASZYNAMI PRZYCIĄGAJĄCYMI ROBOTNIKÓW Z DALEKA. POD KONIEC XIX WIEKU, KOŁO TORÓW KOLEJOWYCH I KANAŁU KŁODNICKIEGO, WYBUDOWANO FAMILOKI PRZY ULICACH PRZEMYSŁOWEJ (DAWNEJ INDUSTRIESRASSE) I PRZY TAMIE. BYŁY DWA DŁUGIE RZĘDY CEGIANYCH DOMÓW – TYPOWYCH ŚLĄSKICH FAMILOKÓW!

ZATORZE – UL. HORSTA BIENKA

NA ZATORZU, NA POCZĄTKU XX WIEKU, PRZY ULICY HORSTA BIENKA (DAWNEJ AN DER WALDSCHULE), WYBUDOWANO OSIEDLE DLA KOLEJARZY. W LATACH 1903-1904 POWSTAŁO 17 DOMÓW NA PLANIE PODKOWY DLA PRACOWNIKÓW STACJI ROZRZĄDOWEJ I WARSZTATU LOKOMOTYW.

W ŚRODKU STAŁ WIELKI BUDYNEK SZKOŁY LEŚNEJ (WALDSCHULE) Z CZERWONEJ CEGŁY W STYLU NEOGOTYCKIM. BYŁA BLISKO LASU MIEJSKIEGO, Z OGRODEM I BOISKIEM. NA GÓRZE DZIAŁAŁA SZKOŁA GOSPODARSTWA DOMOWEGO DLA DZIEWCZYNEK, GDZIE TE UCZYŁY SIĘ GOTOWAĆ I SPRZĄTAĆ. DOMY MIAŁY PO TRZY MIESZKANIA NA PIĘTRZE ZE WSPÓLNYM KORYTARZEM I TOALETĄ. MIESZKAŁ TU HORST BIENEK, KTÓRY NAZWAŁ OSIEDLE „KWADRATEM SWOJEGO DZIECIŃSTWA”.

HORST BIENEK BYŁ PISARZEM I POETĄ, KTÓRY URODZIŁ SIĘ W 1930 ROKU W GLIWICACH. WYJECHAŁ DO NIEMIEC, ALE ZAWSZE WRACAŁ MYŚLAMI DO ŚLĄSKIEGO DZIECIŃSTWA. PISAŁ KSIĄŻKI O GÓRNYM ŚLĄSKU, JAK „DZIENNIK GLIWICKI” I „PIERWSZA POLKA”.

ODWIEDZ OSIEDLE, NA KTÓRYM MIESZKAŁ HORST BIENEK I ZNAJDZ JEGO DAWNY DOM!

UL. PSZCZYŃSKA – „GLEWITZERGRUBE”

WSZYSCY NA ŚLĄSKU ZNAJĄ NIKISZOWIEC, KTÓRY ZOSTAŁ ZAPROJEKTOWANY PRZEZ ARCHITEKTÓW ZILLMANNÓW, ALE ICH PROJEKTY MOŻEMY ZNALEZĆ TEŻ W GLIWICACH. DO NICH NALEŻY KOMPLEKS FAMILOKÓW NA UL. PSZCZYŃSKIEJ, ZBUDOWANY OKOŁO 1915 ROKU DLA PRACOWNIKÓW „GLEWITZERGRUBE”, TUŻ OBOK ZAKŁADU. ZA DOMAMI ZNAJDOWAŁY SIĘ CHLYWIKI I OGRÓDKI DZIAŁKOWE (WCIAŻ STOJĄ) DLA MIESZKAŃCÓW. WARTO ZWRÓCIĆ UWAGĘ NA PROSTY, ALE ZARAZEM BARDZO KUNSZTOWNY DETAL NA FASADACH. OPARTY JEST NA KOMBINACJI CEGIANYCH ELEMENTÓW, DEKORACJI OKIEN, DRZWI I WYKUSZY. CIEKAWOSTKĄ SĄ CEGŁY NA PARAPECIE JEDNEGO Z FAMILOKÓW Z SYMBOLAMI GÓRNICZYMI I 17 OBOK. PRAWDOPODOBNIIE TO ROK, W KTÓRYM POWSTAŁY...

POSZUKAJ CHARAKTERYSTYCZNYCH BUDYNKÓW A NASTĘPNIE PRZYJRZYJ SIĘ ICH PARAPETOM – CZY POTRAFISZ ZLOKALIZOWAĆ EMBLEMAT GÓRNICZY?

ULICA ROBOTNICZA – PIERWSZE FAMILOKI

W 1795 ROKU FRYDERYK WILHELM VON REDEN ZLECA BUDOWĘ DOMÓW PRZY ULICY ROBOTNICZEJ DLA URZĘDNIKÓW POBLISKIEJ DAWNEJ KRÓLEWSKIEJ ODLEWNI ŻELIWA, KAŻDY USYTUOWANY OKOŁO 100 M OD SIEBIE. W LATACH 30-TYCH XX W. ZAGĘSZCZONO ZABUDOWĘ TWORZĄC OSIEDLE ROBOTNICZE.

POLICZ ILE RZEŻB LWÓW POWSTAŁYCH W KRÓLEWSKIEJ ODLEWNI ŻELIWA, MOŻEMY SPOTKAĆ W GLIWICACH!

SOŚNICA – KOPALNIA SOSNITZA

W POŁOWIE XIX WIEKU KSIĄŻĘ HOHENLOHE-OEHRINGEN SZUKAŁ WĘGLA W SOŚNICY – CO SIĘ UDAŁO, ALE WĘGIEL LEŻAŁ ZA GŁĘBOKO. DOPIERO W 1912 ROKU POWSTAŁ SZYB CARL OSWALD A W 1915 PRZY ULICY SIKORSKIEGO 122 ZBUDOWANO POLE WSCHÓD KOPALNI „SOSNITZA”. SZEFOWIE KOPALNI HOHENLOHE WERKE BALI SIĘ, ŻE WŁADZE ZAMKNĄ IM BUDOWĘ, WIĘC NA 130 METRACH GŁĘBOKOŚCI WYKOPALI 80-METROWY CHODNIK. DYREKTOR DEFERT OGŁOSIŁ, ŻE KOPALNIA FEDRUJE OD 16 PAŹDZIERNIKA 1917, A PIERWSZY WĘGIEL WYCHODZIŁ Z DOŁU KUBEM PRZEZNACZONYM DO GŁĘBIENIA SZYBU I TAKI BYŁ POCZĄTEK. W 1922 ROKU POWSTAŁA ZJEDNOCZONA KOPALNIA „OEHRINGEN”, ZBUDOWANO SORTOWNIĘ, DWORZEC I ŁĄZNIE. W LATACH 20. PRACOWAŁO TAM PONAD 3000 GÓRNIKÓW, A W 1929 WYDOBYLI 1 121 489 TON WĘGLA! W 1924 ROKU PRZY ULICACH SIKORSKIEGO, SZTYGARSKIEJ I WIELICKIEJ ZILLMANNOWIE POSTAWILI FAMILOKI DLA RODZIN GÓRNIKÓW.

ZNAJDZ TE FAMILOKI I PRZYJRZYJ SIĘ ICH CIEKAWYM CEGIANYM DETALOM!

ŚLĄSKIE SŁÓWKA:

KLOPSZTANGA – INACZEJ TRZEPAK, SŁUŻYŁ DO TRZEPANIA DYWANÓW. BYŁ TO STAŁY ELEMENT ŚLĄSKICH PODWÓREK, Z KTÓREGO CHĘTNIE KORZYSTAŁY BAJTLE DO ZABAWY.

BAJTEL – DZIECKO

MYCKA – CZAPKA

MASZKETY – SŁODYCZE, TO NIMI, A DOKŁADNIE CIASTECZKAMI Z MLEKIEM MOŻNA BYŁO PRZEKUPIĆ ZŁOŚLIWEGO BEBOKA!

MAMY NADZIEJĘ, ŻE UDAŁO CI SIĘ PRZEJŚĆ CAŁĄ MAPKĘ! JEŚLI TAK, CZAS COŚ ZMASZKECIĆ!

ULICA CHORZOWSKA – ZAKŁADY HULDSCHINSKY'EGO

DLA PRACOWNIKÓW ZAKŁADÓW HULDSCHINSKY'EGO (PÓŹNIEJ HUTY 1 MAJA) W LATACH 1892-1894 WYBUDOWANO 52 PARTEROWE DOMKI-BLIŹNIAKI DLA 108 RODZIN, PRZY MAŁYCH ULICZKACH: IDA, OSKAR I ZUZANNA – NAWANYCH OD IMION RODZINY WŁAŚCIELI. KAŻDY DOMEK MIAŁ SWÓJ OGRÓDEK NA WARZYWA. DZIŚ OSIEDLE SIĘ ZMieniŁO – ULICA ZUZANNA ZNIKŁA POD BIUROWCEM METALCHEM Z LAT 70., A DOMY PO REMONCIE STRACIŁY STARE CEGLANE OZDOBY.

CZY POTRAFISZ ZNALEZĆ POZOSTAŁE DOMKI PO DAWNYM OSIEDLU ROBOTNICZYM?

CIEKAWOSTKA!

NA GÓRNYM ŚLĄSKU 1 WRZEŚNIA KOJARZY SIĘ Z TRADYCJĄ ODBAROWYWANIA PIERWSZOKLASISTÓW TYTĄ WYPEŁNIONĄ SŁODYCZAMI. ZWYCZAJ TEN POCZODZI Z ŚRODKOWYCH NIEMIEC (XVIII/XIX W.). U NAS POJAWIŁ SIĘ W DRUGIEJ POŁOWIE XIX WIEKU. ZAWARTOŚĆ TYTY NIE ZMieniŁA SIĘ PRZEZ LATA, JUŻ PONAD DWIEŚCIE LAT TEMU WSADZANO TAM CUKIERKI, CZEKOLADKI, CIASTKA I RODZYNKI. OBYCZAJ TEN NAWIAZUJE DO MITOLOGII GRECKIEJ, GDZIE RÓG OBFIŁOŚCI KOZY AMALTEI WYPEŁNIAŁ SIĘ WSZYSTKIM CZEGO PRAGNĄŁ JEGO WŁAŚCIEL. TEKSTUROWA TYTA CZĘSTO BYŁA WIĘKSZA OD PIERWSZOKLASISTÓW. W ŚRODKU WCIAŻ, TAK JAK KIEDYS, JEST WYPEŁNIANA RÓŻNYMI SŁODKOŚCIAMI. MIAŁA ONA OSŁODZIĆ STRESUJĄCY PIERWSZY DZIEŃ W SZKOLE. TRADYCJA TA NIE JEST ZNANA SZERZEJ W POLSCE, ALE OBCHODZONA JEST RÓWNIEM W NIEKTÓRYCH MIEJSCOWOŚCIACH NA TERENIE WIELKOPOLSKI I WARMII.